

-editorial-

ÉS POSSIBLE L'ESCOLA INCLUSIVA...?

en record a Josep Maria Jarque i Jutglar

Aquesta és la pregunta amb la qual **Josep Maria Jarque** provocava el debat. Així ho va fer el primer dia en què ens vàrem trobar de nou a la sala d'espera de la Direcció General d'infantil i primària, convidats a fer aportacions a l'esborrany de Decret sobre l'escola inclusiva que el Departament d'Ensenyament volia endegar. Ell estava convençut que era possible, tot i la crítica ferotge que feia a les decisions preses pel mateix departament en els darrers vuit anys. En Josep Maria va ser un dels professionals més influents en el desenvolupament de l'escola inclusiva a Catalunya dels darrers 40 anys. El vaig conèixer al començament del meu procés laboral a Terrassa al CPT FATIMA (Famílies Agrupades per Tutelar la Infància Menys Apta); ell va fer-se càrrec del projecte que li varen fer els fundadors del centre. CPT FATIMA, va representar una innovació en molts aspectes. Significaré només la que ha sigut la seva proposta de sempre. La superació del model mèdic i l'atenció multi professional de les persones discapacitades. FATIMA, es va convertir no únicament en un referent per Catalunya, sinó també a Espanya.

Pedagog innovador i terapeuta Josep Maria Jarque i Jutglar, no va tenir el títol de mestre fins a l'any 1970. M'explicava rient com als anys 60, per negar-se a fer els 15 dies de servei a la «Falange», no li varen donar el títol. Tot i la «Falange», el Josep Maria es va doctorar sense passar per la Universitat. La seva estada al Departament d'Ensenyament com a Cap del Servei d'Educació Especial entre el 1980 i el 1987, va representar una fita bàsica. En primer lloc per aconseguir situar el model de l'atenció a la discapacitat dins el model educatiu. L'educació especial és amb ell de ple dret dins el sistema educatiu i s'inicia un canvi de paradigma, que ens porta dels processos d'integració als anys 80 fins a l'actual proposta de decret d'escola inclusiva. Aquest canvi es fa palès també en la construcció d'una xarxa de serveis, entre ells els primers cinc Equips Multiprofessionals a Vic, Terrassa, Sabadell, Mataró i Sant Andreu a Barcelona, que amb el temps varen transformar-se en els actuals EAPs. S'inicia un canvi legislatiu i normatiu molt important, que es reflecteix en què el 67% dels alumnes amb necessitats educatives especials estan escolaritzats l'any 1995 a l'escola ordinària.

Les tensions internes i externes per la rapidesa dels canvis i el seu estat físic el portaren a ser substituït. Més endavant rep la creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya pel treball desenvolupat. Tot i ser fora del sistema, el treball científic i creatiu del Josep Maria no té límits. Hi ha propostes, ratlles vermelles que no podem deixar que saltin: «Cal avançar en la coordinació interdepartamental per a l'atenció integral de l'alumne i per a la seva transició a la vida adulta». «Cal impulsar plans i programes socioeducatius amb les administracions locals, com els plans educatius d'entorn, que contribueixin mitjançant el treball i l'aprenentatge en xarxa a donar continuïtat i coherència educativa als diferents espais educatius de l'alumnat, amb la finalitat d'assolir l'escolarització inclusiva, l'èxit educatiu i la

cohesió social.» «Cal aconseguir la participació activa dels pares o tutors legals i, si s'escau, també l'alumne».

Sovint les coincidències ens feien defensar propostes conjuntes sense haver-ho parlat amb anterioritat. Aquesta era una d'elles: «L'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials es farà atenent el seu pla individualitzat tal com determina l'article 10 d'aquesta disposició i d'acord amb el procés d'admissió vigent. Tots els alumnes amb necessitats educatives especials s'escolaritzaran en centres ordinaris segons el que estableixen les directrius internacionals, la Llei d'Educació i l'article 14 d'aquest decret. I excepcionalment en centres d'educació especial si els pares o tutor legal així ho demanen i, si les conclusions de l'avaluació psicopedagògica dictaminen que es tracti d'un alumne o d'una alumna, amb necessitats educatives especials derivades de limitacions severes i profundes del funcionament intel·lectual i de la conducta adaptativa que requereixen mesures i suports, que encara no es poden oferir en els centres docents ordinaris». I afegia a cau d'orella, «quan es puguin oferir aquestes mesures en els centres ordinaris, això caldrà canviar-ho». Com advertint-me que hauria d'estar atent als canvis que la pràctica educativa vagi produint. Així, durant dies, vàrem anar opinant i proposant, en un espai obert a l'opinió, insinuant una proposta de model que a tots ens agradava, especialment al Josep Maria.

M'agradava la seva tossuderia a repetir les coses que creia importants, com mostrant una certa desconfiança amb els que estàvem al seu voltant. «L'escola inclusiva no té res a veure amb la inclusió educativa. L'escola inclusiva exigeix que "els projectes educatius dels centres han de considerar els elements curriculars, metodològics i organitzatius per a la participació de tots els alumnes en els entorns escolars ordinaris, independentment de llurs condicions i capacitats" (art. 46.2 de la LEC). Així doncs, en una escola inclusiva, avui i fa trenta anys, l'alumne amb necessitats educatives especials és un alumne més». És cert, però tots sabem de les dificultats de l'escola per fer-ho, tots sabem dels posicionaments de mestres i famílies davant l'atenció a la diversitat, tots sabem de la pressió del sistema privat o de certs sectors de salut per treure de l'escola tot allò que creuen poder fer ells. I finalment tots sabem de la facilitat que tenen els centres a cedir competències a l'altre, si l'altre soluciona el problema, o com de fàcil és segregar dient que inclous. Era fàcil que en el diàleg que manteníem, sortissin autors i/o professors que representaven avui les noves opinions: Estava molt d'acord amb el que deia en Roger Slee, "l'educació inclusiva, no és una mena de nova educació especial. Si no una forma de lluitar contra el fracàs i l'exclusió i una clara denúncia de la pobresa i de les condicions d'inferioritat de bona part de la població, així com de la indiferència col·lectiva, que els que no sofreixen mostren davant del sofriment aliè". L'escola inclusiva és doncs, abans que res i sobretot, una posició política, un projecte ètic.» O de les opinions de Gordon Porter quant a la darrera vinguda a Barcelona va dir allò de «Agafeu els recursos de l'escola especial i poseu-los al servei de la inclusió», «té raó, estem fent un mal ús dels recursos que tenim, però jo crec en l'escola catalana. I serà inclusiva. Segur Jaume..... ».

Jaume Francesch i Subirana
President D'ACPO